

Handläggare
Lwam Abraham
Telefon: 08-50801014**Till**
Järva stadsdelsnämnd

Samråd om upphävande av delar av Igelbäckens kulturresevat

Svar på remiss från stadsbyggnadsnämnden

Förvaltningens förslag till beslut

Järva stadsdelsnämnd godkänner förvaltningens tjänsteutlåtande och överlämnar det till kommunstyrelsen som svar på remissen.

Sammanfattning

Järva stadsdelsnämnd har mottagit remiss om förslag till upphävande av delar av Igelbäckens kulturresevat för planerad infrastruktur vid Hjulsta trafikplats. Förvaltningen har förståelse för att åtgärderna är kopplade till infrastruktur av riksintresse, men vill betona att intrång i skyddade områden endast bör ske när andra lösningar inte är möjliga och att påverkan ska begränsas.

Förslaget innebär att cirka 3,7 hektar av kulturresevatet tas i anspråk, vilket innebär en permanent förlust av natur-, kultur- och rekreationsvärden. Förvaltningen vill framhålla vikten av att resevatets kvarvarande värden, funktioner för rekreation och tillgänglighet säkerställs i den fortsatta planeringen.

Förvaltningen ser positivt på föreslagna kompensationsåtgärder men vill framhålla att de inte fullt ut kan ersätta förlusten av sammanhängande naturmiljöer. Det är därför viktigt att åtgärderna genomförs och långsiktigt säkerställs samt att barnrätts-, funktionshinders- och jämställdhetsperspektiv beaktas i den fortsatta planeringen.

Bakgrund

Järva stadsdelsnämnd har mottagit samrådsremiss om förslag till upphävande av delar av Igelbäckens kulturresevat 2025-17406, för yttrande senast den 31 augusti 2026.

Ärendet

Stockholms stads stadsbyggnadsnämnd har beslutat att uppdra åt stadsbyggnadskontoret att samråda om förslag till upphävande av delar av Igelbäckens kulturresevat för planerad avfartsramp ("öglä 1") från E4 Förbifart Stockholm norrgående riktning till E18

västgående riktning i trafikplats Hjulsta och för flytt av Akallalänkens södra del från Hjulsta trafikplats till Hjulstavägen och Hjulstastråket.

Igelbäckens kulturresevat påverkas av angränsande pågående infrastrukturprojekt. Påverkan innebär fysiska intrång i resevatet som kräver ett upphävande av två delar av resevatet. Sammanlagt föreslås cirka 3,7 ha upphävas.

Enligt 7 kap. 7 § miljöbalken får kommuner upphäva natur- och kulturresevat helt eller delvis om det finns synnerliga skäl. Upphävande får endast meddelas om intrånget i resevatets värde kompenseras i skälig utsträckning på resevatet eller något annat område. Inför ett upphävande ska samråd genomföras med myndigheter samt berörda sakägare.

Beslutet om att helt eller delvis upphäva ett skyddat område ska tas i samma politiska församling som har inrättat det skyddade området. Beslutet ska underrättas enligt lag och det finns möjlighet att överklaga beslutet.

Trafikverket bedömer att ögla 1 behövs för att uppnå tillräcklig kapacitet för trafik som färdas från E4 Förbifart Stockholm i norrgående riktning till E18 i västgående riktning. Vägarna E4 och E18 samt kopplingen (ögla 1) mellan dem är alla utpekade som riksintresse för kommunikationer.

Parallellt med upphävandeprocessen pågår detaljpaneläggning av området (Dp 2023-12386). Detaljplanens syfte är att möjliggöra för breddning av på- och avfartsramper till E18 samt en ny ramp från Förbifart Stockholm till E18 genom en ny trafikögla. Syftet är att skapa en funktionell och robust trafiklösning på platsen och värna områdets befintliga värden samt minimera negativ påverkan på dessa. Detaljplanen har varit på samråd och planeras gå ut på granskning i oktober 2026. Antagande planeras ske februari 2027 parallellt med beslut om upphävande av delar av resevatet.

Barnrättsperspektiv

Förslaget innebär att delar av ett område som idag erbjuder barn och unga naturupplevelser, lek, rörelse och lärande tas i anspråk för trafikinfrastruktur. Tillgång till sammanhängande natur- och rekreationsområden är viktig för barns hälsa och utveckling. Den fortsatta planeringen behöver därför säkerställa tillgänglighet till resevatets kvarvarande delar och att kompensationsåtgärder stärker möjligheterna till tillgång till natur och rekreation.

Funktionshinderperspektiv

Kulturresevat har viktiga funktioner för rekreation och återhämtning för personer med olika förutsättningar. Ökad trafik, buller och visuella störningar kan försämra områdets användbarhet, särskilt för personer med funktionsnedsättningar. Den fortsatta planeringen behöver säkerställa tillgängliga gångstråk, vistelsemiljöer och att negativa påverkan på resevatets rekreativa värden minimeras och istället förbättras.

Jämställdhetsperspektiv

Tillgång till trygga och attraktiva natur- och rekreationsområden är viktigt för människors möjlighet att röra sig självständigt i vardagen. Förslaget riskerar att öka trafikmiljöns dominans och minska kvalitetera i ett område som idag används för vistelse och rekreation. Den fortsatta planeringen behöver därför beakta trygghet, tillgänglighet och olika gruppers behov.

Ärendets beredning

Ärendet har beretts inom avdelningen för administration och stadsmiljö.

Rådgivande organ

Stadsdelsnämndens pensionärsråd och rådet för funktionshinderfrågor har fått möjlighet att lämna synpunkter. Pensionärsrådet hade inga ytterligare synpunkter utöver det som lyfts i förvaltningens tjänsteutlåtande. Funktionshinderrådet lämnade synpunkten att det är viktigt att funktionshindersperspektivet tas i beaktning för att säkerställa tillgängligheten.

Förvaltningens synpunkter och förslag

Järva stadsdelsförvaltning har tagit del av samrådsförslaget om upphävande av delar av Igelbäckens kulturresevat med tillhörande underlag.

Förvaltningen har förståelse för att den planerade avfartsrampen och flytten av Akallalänkens södra del är kopplade till infrastruktur av riksintresse och att detta enligt stadsbyggnadskontorets bedömning utgör synnerliga skäl för ett delvis upphävande av kulturresevatet. Samtidigt vill förvaltningen betona att intrång i ett kulturresevat endast bör ske när andra lösningar inte är möjliga och att påverkan på resevatets värden ska begränsas så långt som möjligt.

Förslaget innebär att cirka 3,7 hektar av kulturresevatet tas i anspråk. Området omfattar bland annat slåtteräng, betesmark, naturmark och kulturpräglade miljöer med påtagliga naturvärden samt värden för friluftsliv och kulturpedagogik. Förvaltningen vill

framhålla att intrånget innebär en permanent förlust av mark som utgör en del av kulturresevatets sammanhängande landskap och bidrar till dess natur-, kultur- och rekreationsvärden.

Förvaltningen konstaterar att området redan idag är påverkat av omkringliggande väginfrastruktur genom trafikbuller och visuella störningar. Den planerade utbyggnaden innebär ytterligare påverkan och riskerar att försämra upplevelsen av resevatet, särskilt i anslutning till Järva begravningsplats, koloniträdgårdar och andra närliggande vistelsemiljöer. Förvaltningen ser därför positivt på att bullerskyddsåtgärder föreslås och anser att deras effekt bör redovisas tydligt och säkerställas i den fortsatta planeringen, samt samordnas med omkringliggande eventuella infrastrukturprojekt.

Förvaltningen vill också lyfta vikten av att beakta de samlade effekterna av flera successiva infrastrukturprojekt i området. Även om varje enskilt intrång kan motiveras innebär de tillsammans en ökad fragmentering av kulturresevatet och en successiv minskning av dess natur-, kultur- och rekreationsvärden. Den fortsatta planeringen bör därför utgå från samverkan mellan projekten för att minimera ytterligare negativa effekter och intrång och bevara så stora sammanhängande områden som möjligt.

Förvaltningen ser positivt på att kompensationsåtgärder föreslås för att stärka resevatets natur-, kultur- och rekreationsvärden, bland annat genom restaurering av våtmarker, naturvårdsåtgärder, förbättrade gångstråk och bullerskydd. Samtidigt vill förvaltningen framhålla att kompensationsåtgärder inte fullt ut kan ersätta förlusten av mark och de värden som ett sammanhängande kulturresevat erbjuder. Förvaltningen anser att det är angeläget att dessa åtgärder genomförs, följs upp och långsiktigt säkerställs samt att det tydliggörs hur även de nu föreslagna kompensationsåtgärderna ska genomföras, finansieras och förvaltas över tid.

Förvaltningen föreslår att Järva stadsdelsnämnd godkänner förvaltningens tjänsteutlåtande som svar på remissen.

Toni Mellblom
Stadsdelsdirektör
Järva stadsdelsförvaltning

Jonas Eliasson
Avdelningschef
Järva stadsdelsförvaltning

Bilagor

1. Följebrev, inbjudan till samråd

2. Beslut om samråd om förslag till upphävande av delar av Igelbäckens kulturresevat för planerad avfartsramp (ögla 1) från E4 samt flytt av Akallalänkens södra del

Attesterat av

Detta dokument har godkänts digitalt av följande personer:

Namn	Datum
Toni Mellblom, Stadsdelsdirektör	2026-08-13
Jonas Eliasson, Avdelningschef	2026-08-13